

Bostadsutskottets betänkande

1999/2000:BoU5

Vissa indelnings- och länsstyrelsefrågor

Sammanfattning

Utskottet behandlar i betänkandet under allmänna motionstiden 1999 framlagda motionsförslag om att Heby kommun skall föras över från Västmanlands län till Uppsala län, att Länsstyrelsen i Skåne län skall benämnas länsmyndighet och att generell avgiftsbefrielse skall medges för vissa skylttillstånd. Samtliga motionsförslag avstyrks av utskottet. Reservationer har avgivits till förmån för förslaget om ändrad länsstillhörighet för Heby kommun (m, kd, c, fp) och till förmån för förslaget om att medge avgiftsbefrielse för vissa skylttillstånd (kd, c).

Motionerna

I betänkandet behandlas de under allmänna motionstiden 1999 väckta motionerna

1999/2000:Bo302 av Magnus Jacobsson (kd) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Heby kommuns ansökan om att få tillhöra Uppsala län.

1999/2000:Bo303 av Per Bill m.fl. (m, kd, c, fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att skyndsamt bifalla Heby kommuns framställan om att få tillhöra Uppsala län.

1999/2000:Bo304 av Lena Ek (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om generell avgiftsbefrielse för byalag och lokala utvecklingsgrupper för ansökan om skylttillstånd.

1999/2000:Bo305 av Marie Granlund (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ändrat namn på Länsstyrelsen i Skåne län.

Utskottet

Länstillhörigheten för Heby kommun

Landets indelning i län är inte direkt reglerad i lag eller på annat sätt. Däremot framgår länsindelningen indirekt av det tillkännagivande (1998:1349)

om länens indelning i kommuner som regeringen utfärdat. I tillkännagivandet räknas sålunda Heby kommun upp som en av de kommuner som ingår i Västmanlands län. I Heby har frågan om att kommunen i stället skall utgöra en del av Uppsala län väckts. Mot bakgrund härav beslutade kommunfullmäktige i Heby att i samband med 1998 års allmänna val genomföra en folkomröstning i frågan. Vid folkomröstningen röstade 57,7 % för byte av länsstillhörighet till Uppsala län, medan 39,9 % röstade för att kommunen även fortsättningsvis skall tillhöra Västmanlands län. Med anledning av resultatet av folkomröstningen har Heby kommun tillställt regeringen en begäran om ändrad länsstillhörighet. Ärendet har av regeringen överlämnats till Kammarkollegiet för utredning.

Som redovisats ovan finns det inte några författningsbestämmelser som direkt reglerar länsindelningen. Det finns inte heller några regler om förfarandet vid ändringar i denna indelning. Regeringen anses ha rätt att besluta om mindre ändringar, medan frågor om mera omfattande ändringar bör underställas riksdagen (prop. 1978/79:157 s. 85, bet. KU 1978/79:40). När det gäller sambandet mellan landstingsindelningen och länsindelningen finns det föreskrifter i 1 kap. 2 § kommunallagen (1991:900). Enligt huvudregeln i detta lagrum omfattar varje landsting ett län. En ändring i länsindelningen förutsätter således att även landstingsindelningen ändras och vice versa.

Som ett första steg i sin beredning har Kammarkollegiet tillfrågat länsstyrelserna och landstingen i Västmanlands respektive Uppsala län om kollegiet bör utreda frågan om Hebys landstings- och länsstillhörighet. Såväl länsstyrelse som landsting i Uppsala län har tillstyrkt en sådan utredning. Däremot har länsstyrelse och landsting i Västmanlands län avstyrkt att en utredning görs. Yttrandena från Västmanlands län var dock inte enhälliga. Kammarkollegiet har därefter uppdragit åt Svenska Kommunförbundet att utreda förutsättningarna för ett byte av landsting för Heby kommun. Kommunförbundet har i en rapport av den 22 november 1999 (Heby kommun till Uppsala läns landsting? Förutsättningar och konsekvenser) redovisat resultatet av sitt uppdrag.

I rapporten redovisas uppfattningen att starka skäl talar för ett länsbyte, men det anges också finnas skäl som talar emot. Mot den bakgrunden måste frågan enligt rapporten hanteras extra omsorgsfullt. Utredningens principiella ståndpunkt är dock att Heby kommuns uppfattning bör tillmätas stor vikt när det gäller ärendets fortsatta prövning eftersom samtliga politiska partier står bakom kommunens ansökan om ett länsbyte.

Rapporten har av Kammarkollegiet remitterats för yttrande till länsstyrelserna och landstingen i de båda berörda länen. Remisstiden löper ut den 14 april 2000. Kammarkollegiet kommer sedan remisstiden utgått att ta ställning i fråga om landstingsstillhörigheten. Regeringen kommer därefter att fatta sitt beslut om landstings- och länsstillhörigheten för Heby kommun.

I de båda motionerna 1999/2000:Bo302 (kd) och 1999/2000:Bo303 (m) förordas att riksdagen skall uppdra åt regeringen att skyndsamt bifalla Heby kommuns ansökan om ändrad länsstillhörighet. Enligt motionerna är det viktigt för den kommunala demokratin att statsmakterna visar respekt för den politiska viljan som den kommit till uttryck i folkomröstningen i Heby kommun.

Vid sin tidigare behandling av motionsförslag om *länstillhörigheten för Heby kommun* har utskottet uttryckt uppfattningen att det funnits grundad anledning att förutsätta att regeringen vid sin prövning av frågan skulle komma att ta tillbörlig hänsyn till den lokala opinionen som den kommit till uttryck i folkomröstningen. Frågan om landstings- och länstillhörigheten har nu utretts av Svenska Kommunförbundet på uppdrag av Kammarkollegiet. Som framgår ovan är avsikten att först Kammarkollegiet och sedan regeringen skall fatta beslut i ärendet när remissbehandlingen av utredningen är avslutad. Utskottet har inte heller nu grund för någon annan uppfattning än att regeringen vid den förestående prövningen kommer att ta tillbörlig hänsyn till resultatet av folkomröstningen hösten 1998. Den ovan i korthet redovisade utredningen ger också uttryck för denna uppfattning. Mot bakgrund härav är utskottet inte nu berett att göra det av motionärerna begärda tillkännagivandet. Den nu pågående beredningen av ärendet bör avvaktas. Motionerna 1999/2000:Bo302 (kd) och 1999/2000:Bo303 (m) avstyrks av utskottet.

Vissa länsstyrelsefrågor

Skåne län är ett av de län som ingår i försöket med regionala självstyrelseorgan. I Skåne innebär försöksverksamheten att en uppgiftsfördelning gjorts mellan det direktvalda regionorganet och den statliga länsstyrelsen. En konsekvens av detta är att länsstyrelsens styrelse har avskaffats. Med hänvisning härtill föreslås i motion 1999/2000:Bo305 (s) att beteckningen länsstyrelse skall tas bort och att namnet skall ändras till Länsmyndigheten i Skåne län.

Som redovisas i motionen pågår det bl.a. i Skåne län en försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning. Försöket skall pågå till utgången av år 2002. Med avseende på att det är fråga om en försöksverksamhet bör det enligt utskottets mening inte nu komma i fråga att ändra *benämningen länsstyrelse* till länsmyndighet. Försöksverksamheten följs upp och utvärderas av en parlamentarisk kommitté (PARK) som dessutom har till uppgift att utforma vissa förslag om den framtida regionala organisationen. Kommitténs arbete skall vara avslutat hösten 2000. Det får enligt utskottets mening närmast anses vara en uppgift för kommittén att överväga frågan om ett eventuellt namnbyte mot bakgrund av kommitténs ställningstagande när det gäller den framtida regionala ansvarsfördelningen. Motion 1999/2000:Bo305 (s) avstyrks sålunda.

Som en del i strävandena att stödja landsbygdsutvecklingen föreslås i motion 1999/2000:Bo304 (c) att byalag och lokala utvecklingsgrupper skall medges generell avgiftsbefrielse vid tillståndsgivningen för vägs skyltar. Den potential och den växtkraft som dessa grupper representerar hämmas enligt motionen alltför ofta av onödiga ekonomiska och administrativa hinder. För de ideellt arbetande grupper det här är fråga om kan det vara svårt att finansiera och motivera denna typ av administrativa kostnader.

Utskottet delar uppfattningen i motionen om värdet av det arbete som många lokala utvecklingsgrupper, byalag och andra liknande ideella organisationer gör. Det finns även enligt utskottets mening all anledning att på olika sätt stödja deras verksamhet och därmed också bidra till en positiv utveckling av de orter där de verkar. På de i motionen angivna grunderna är

dock utskottet inte berett förorda en *generell avgiftsbefrielse för skylttillstånd m.m.* Enligt utskottets mening skulle en generell avgiftsbefrielse kunna leda alltför långt. Däremot finns det anledning att i varje enskilt fall noga överväga om inte befrielse från avgiften kan komma i fråga. Som redovisas i motionen medger avgiftsförordningen (1992:191) att avgiften helt eller delvis sätts ner om det finns särskilda skäl. Det bör ankomma på länsstyrelserna att överväga detta med utgångspunkt i de förhållanden m.m. som gäller i varje enskilt ärende. Utskottet avstyrker med det nu anförda motion 1999/2000: Bo304 (s).

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *länstillhörigheten för Heby kommun*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Bo302 och 1999/2000:Bo303,

res. 1 (m, kd, c, fp)

2. beträffande *benämningen länsstyrelse*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Bo305,

3. beträffande *generell avgiftsbefrielse för skylttillstånd*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Bo304.

res. 2 (kd, c)

Stockholm den 10 februari 2000

På bostadsutskottets vägnar

Knut Billing

I beslutet har deltagit: Knut Billing (m), Bengt-Ola Rytter (s), Lilian Virgin (s), Owe Hellberg (v), Sten Andersson (m), Carina Moberg (s), Inga Berggren (m), Anders Ygeman (s), Siw Wittgren-Ahl (s), Sten Lundström (v), Ulla-Britt Hagström (kd), Helena Hillar Rosenqvist (mp), Rigmor Stenmark (c), Yvonne Ångström (fp), Carina Adolfsson (s), Ewa Thalén Finné (m) och Harald Bergström (kd).

1. Länsstillhörigheten för Heby kommun (mom. 1)

Knut Billing (m), Sten Andersson (m), Inga Berggren (m), Ulla-Britt Hagström (kd), Rigmor Stenmark (c), Yvonne Ångström (fp), Ewa Thalén Finné (m) och Harald Bergström (kd) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 3 börjar med "Vid sin" och slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Den i samband med 1998 års val genomförda folkomröstningen visar att en klar majoritet av de boende i Heby vill att kommunen i framtiden skall ingå i Uppsala län. Den på detta sätt uttalade folkviljan måste enligt utskottets mening också bli helt vägledande för regeringens beslut i fråga om länsstillhörigheten. Även regeringen måste visa respekt för den lokala demokratin genom att bifalla den ansökan som samtliga politiska partier i Heby står bakom.

Den utredning som Kammarkollegiet låtit utföra visar att det inte finns några legala eller andra hinder mot att ändra länsstillhörigheten. Utredningen uttalar också att starka skäl talar för ett länsbyte. Det bör därför uppdras åt regeringen att skyndsamt fatta ett beslut om att överföra Heby kommun till Uppsala län.

Vad utskottet nu med bifall till motionerna 1999/2000:Bo302 (kd) och 1999/2000:Bo303 (m) anfört om att överföra Heby kommun till Uppsala län bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *länsstillhörigheten för Heby kommun*
att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:Bo302 och 1999/2000:Bo303 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. Generell avgiftsbefrielse för skylttillstånd (mom. 3)

Ulla-Britt Hagström (kd), Rigmor Stenmark (c) och Harald Bergström (kd) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 3 börjar med "Utskottet delar" och på s. 4 slutar med "motion 1999/2000:Bo304 (c)" bort ha följande lydelse:

Utvecklingen på vår landsbygd och i våra mindre orter ger i många fall anledning till oro. Det är därför viktigt att stödja verksamheter som på olika sätt bidrar till att främja en levande landsbygd. De byalag och de lokala utvecklingsgrupper som vuxit fram i många delar av landet har en viktig funktion att fylla när det gäller att låta hela Sverige leva. Som framhålls i motion 1999/2000:Bo304 (c) bör därför deras aktiviteter av olika slag underlättas. En del av gruppernas verksamhet kan bestå i att genom vägs skyltar m.m. uppmärksamma passerande på de serviceanläggningar, sevärdheter och andra inrättningar som finns på en ort. Rätten att få sätta upp dessa för bygdens

utveckling viktiga skyltar är i dag förenad med administrativt och ekonomiskt betungande rutiner. Det måste därför bli enklare och billigare att sätta upp vägskyltar som är av allmänt intresse och som positivt kan bidra till utvecklingen på en ort. I enlighet med förslag i motion 1999/2000:Bo304 (c) bör därför byalag och lokala utvecklingsgrupper medges generell avgiftsbefrielse vid prövningen av skylttillstånd.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *generell avgiftsbefrielse för skylttillstånd*
att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Bo304 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

Sammanfattning.....	1
Motionerna	1
Utskottet	1
Länstillhörigheten för Heby kommun	1
Vissa länsstyrelsefrågor	3
Hemställan	4
Reservationer.....	5
1. Länstillhörigheten för Heby kommun (mom. 1) (m, kd, c, fp).....	5
2. Generell avgiftsbefrielse för skylttillstånd (mom. 3) (kd, c).....	5